

Warszawa, 1 sierpnia 2025r.

Prezes
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

991100.0230.85.2025

WYDZIAŁ OBSŁUGI PREZYDIUM SEJMU

L.dz. SPS-III.020.144.22.2025

Data wpływu 04.08.2025

SPS-III.020.146.24.2025

Pan
Dariusz Salamończyk
Zastępca Szefa
Kancelarii Sejmu

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na pismo z dnia 24 czerwca 2025r., znak: SPS-III.020.144.6.2025, dotyczące poselskich projektów *ustaw: o związkach partnerskich oraz Przepisy wprowadzające ustawę o związkach partnerskich*, w załączeniu przekazuję stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, przygotowane przez Departament Legislacyjno-Prawny w oparciu o opinie odpowiednich departamentów merytorycznych.

Z wyrazami szacunku

Signature Not Verified

Dokument podpisany przez
Zbigniew Derdziuk
Data: 2025.08.01 15:46:15
CEST

Warszawa, 21 lipca 2025 r.

Departament Legislacyjno-Prawny

991100.0230.85.2025

Stanowisko Zakładu Ubezpieczeń Społecznych do projektów ustaw: o związkach partnerskich oraz Przepisy wprowadzające ustawę o związkach partnerskich**1. Uwagi do projektu ustawy o związkach partnerskich****1) do art. 9 i 10**

Zgodnie z projektowanymi przepisami zawarcie związku partnerskiego nie spowoduje powstania wspólności majątkowej, jak to ma miejsce w przypadku związku małżeńskiego. Zawarcie związku partnerskiego nie wpłynie ponadto na zmianę posiadanych praw majątkowych partnerów, tj. zachowają oni indywidualne prawo własności w stosunku do swojego majątku nabytego zarówno przed, jak i po zawarciu związku partnerskiego, jak również zachowają rozdzielność majątkową i prawo do indywidualnego zarządzania swoim majątkiem.

Jednocześnie projektowane przepisy pozostawiają osobom w związku partnerskim możliwość ustanowienia wspólności majątkowej w formie aktu notarialnego.

Zgodnie z uzasadnieniem do projektu ustawy takie rozwiązanie ma odzwierciedlać przyjęte w projekcie założenie, iż związek partnerski ma cechować większa elastyczność oraz większa autonomia osób w związku, niż w przypadku małżeństwa.

Przyjęcie projektowanego rozwiązania, odmiennego niż w małżeństwie, gdzie wspólność majątkowa powstaje z mocy prawa z chwilą zawarcia związku małżeńskiego, może mieć negatywny wpływ na sytuację wierzycieli. Skutkiem zawarcia małżeństwa jest powstanie wspólności majątkowej małżonków, a w przypadku związku partnerskiego wspólność taka może nigdy nie powstać albo może istnieć poza wiedzą wierzycieli (projekt nie zawiera w tym zakresie żadnych regulacji).

Powyższa regulacja może istotnie utrudniać Zakładowi przymusowe dochodzenie należności z tytułu składek. Zakład bowiem, podobnie jak inni wierzyciele (w tym również publicznoprawni), nie będzie posiadał informacji, czy osoba pozostająca w związku partnerskim z płatnikiem składek powinna ponosić odpowiedzialność za nieopłacone przez

niego składki. W przypadku związku małżeńskiego ciężar dowodu spoczywa na małżonku, który chcąc zwolnić się z odpowiedzialności, musi udokumentować istnienie rozdzielności majątkowej. W odniesieniu do związków partnerskich taka regulacja nie została przewidziana. Ponadto stan wspólności majątkowej między partnerami może dowolnie, a tym samym dynamicznie ulegać modyfikacjom. Usankcjonowanie takiego rozwiązania będzie wiązało się z koniecznością zapewnienia Zakładowi prawa żądania od partnerów oświadczenia w zakresie łączących ich stosunków majątkowych oraz weryfikowania prawdziwości treści tych oświadczeń.

Przepisy projektu ustawy, umożliwiając osobom pozostającym w związku partnerskim korzystanie z praw przynależnych małżonkom, jednocześnie w istotny sposób mogą utrudniać egzekwowanie obowiązków publicznoprawnych, co, w naszej opinii, może zostać uznane za przejaw dyskryminacji wobec związków małżeńskich. Na gruncie realizacji zadań obowiązków wierzyciela publicznoprawnego, w szczególności nakazu sformułowanego w art. 6 § 1 ustawy o *postępowaniu egzekucyjnym w administracji* (zastosowanie środka egzekucyjnego), obejmowanie egzekucją zostanie odsunięte w czasie do momentu ustalenia ustroju majątkowego pomiędzy partnerami.

Należy mieć na uwadze, że wszystkie dokumenty orzekające o zadłużeniu powinny uwzględniać ustrój łączący partnerów, jeżeli mogłyby one stanowić podstawę egzekucji skierowaną do majątku wspólnego. Te kwestie wymagają zweryfikowania przed podjęciem działań zmierzających do odzyskania należności. Zatem, z punktu widzenia Zakładu, sytuacja taka może negatywnie wpłynąć na dochodzenie należności od osób wstępujących w związek partnerski.

2) do art. 25 ust. 3

W celu ujednolicenia brzmienia przepisu z przesłanką z art. 24 pkt 3 lit. a projektu ustawy, proponujemy użyte wyrazy: „świadome wyrażenie woli” zastąpić wyrazami: „świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli”.

3) do art. 29 ust. 7 pkt 2

Dla spójności brzmienia z przesłanką z art. 29 ust. 5 pkt 1 projektu ustawy, wyrazy: „świadome wyrażenie woli” proponujemy zastąpić wyrazami: „świadome albo swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli”.

2. Uwagi do projektu ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o związkach partnerskich

1) do art. 7 pkt 23

W przepisie tym powinno być zawarte odwołanie do stosowania § 1 i § 2 art. 445¹ k.p.c., zamiast powołanych § 1-3.

2) do art. 8 pkt 1

W zmienianym pkt 9 w art. 8 § 1 *ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji* w wyrażeniu „*dokumenty osobiste, po jednej obrącznie zobowiązanego i jego współmałżonka lub drugiej osoby w związku partnerskim*” spójnik alternatywy łącznej „*lub*” proponujemy zastąpić spójnikiem alternatywy rozłącznej „*albo*”, analogicznie jak w projektowanych pozostałych zmianach przepisów ww. ustawy egzekucyjnej, zawartych w art. 8 pkt 2-16 projektu.

3) do art. 10

a) do pkt 1

Użyte w przepisie wyrazy: „*drugiej osoby w związku partnerskim*” proponujemy zastąpić wyrazami: „*drugą osobę w związku partnerskim*”.

b) do pkt 3 lit. a

W zmienianym pkt 2 w art. 54 ust. 1c ustawy o zaopatrzeniu inwalidów wojennych i wojskowych oraz ich rodzin wyrazy „*pozostawania we wspólności małżeńskiej albo we wspólności partnerskiej do dnia śmierci małżonka*” proponujemy zastąpić wyrazami: „*pozostawania we wspólności małżeńskiej albo we wspólności partnerskiej do dnia śmierci małżonka albo drugiej osoby w związku partnerskim*”.

4) do art. 35 pkt 8 lit. d

W myśl zaproponowanej w art. 74 pkt 1 lit. b projektu ustawy zmiany brzmienia art. 4 pkt 19 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej: *ustawa systemowa*), zawierającego definicję pojęcia „*małżonek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*” („*małżonek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – osobę będącą małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, a w przypadku gdy Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nie ma małżonka ani drugiej osoby w związku partnerskim – inną osobę wskazaną przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.*”) w tym pojęciu zawiera się już „*druga osoba w związku partnerskim*”. W związku z powyższym nie ma potrzeby wyróżniania takiej osoby obok małżonka Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, ponieważ zawiera się ona w desygnacie ustawowego wyrażenia „*małżonek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*”.

Ponadto taka redakcja art. 21 ust. 1 pkt 150 *ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych* (dalej: *ustawa o PIT*) może rodzić wątpliwość, czy wolne od podatku dochodowego

są kwoty składek na ubezpieczenia emerytalne, rentowe, chorobowe i wypadkowe, opłacane na podstawie przepisów systemowej za inną osobę wskazaną przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, o której mowa w art. 4 pkt 19 ustawy systemowej, jeżeli nowa redakcja art. 21 ust. 1 pkt 150 ustawy o PIT stanowi tylko o małżonku oraz o drugiej osoby w związku partnerskim „o których mowa w art. 4 pkt 19 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych”.

5) do art. 69 pkt 6

W zmienianym art. 128 ust. 1 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych proponujemy:

- w piątym akapicie po wyrazie „*albo*” dodać wyraz „*była*”,
- w siódmym akapicie wyraz „*uprawnionego*” zmienić na „*uprawnionej*”.

6) do art. 74

a) do pkt 5

W zmienianym art. 28 ust. 3 pkt 3 ustawy systemowej po wyrażeniu „*drugiej osoby w związku partnerskim*” a przed wyrażeniem „*następców prawnych*” proponujemy wstawić przecinek.

b) do pkt 9

- W zmienianym art. 40e w ust. 11 ustawy systemowej proponujemy wskazanie bezgotówkowej formy płatności jednorazowej wypłaty składek zewidencjonowanych na subkoncie, poprzez nadanie temu przepisowi brzmienia:

„11. Zakład dokonuje jednorazowej wypłaty składek zewidencjonowanych na subkoncie w terminie 3 miesięcy od dnia otrzymania zawiadomienia, o którym mowa w ust. 10. Wypłata następuje w formie bezgotówkowej na wskazany rachunek płatniczy prowadzony w kraju lub wydany w kraju instrument płatniczy w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych (Dz. U. z 2024 r. poz. 30, 731 i 1222)”.

Proponowana regulacja jest analogiczna do brzmienia art. 130 ust. 2 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej: „ustawa emerytalna”).

- W zmienianym art. 40e ust. 12 ustawy systemowej w drugim akapicie proponujemy skreślić wyraz „*odpowiednio*”, a w trzecim akapicie przed słowem „*umownego*” dodać wyraz „*albo*”.

Ponadto w proponowanym nowym brzmieniu art. 40e ust. 12 ustawy systemowej wskazuje się na „*rozwiązanie lub ograniczenie zakresu umowy ustanawiającej wspólność majątkową partnerską między osobami w związku partnerskim*”, natomiast w art. 69 pkt

4 i pkt 6 projektu ustawy zmieniony odpowiednio art. 103 ust. 4 i art. 129 ustawy o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych powołują się na „ustanie albo ograniczenie zakresu umowy ustanawiającej wspólność majątkową partnerską”. Pojęcia te wymagają zatem ujednolicenia.

7) do art. 76 pkt 2

W zakresie art. 25b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. ustawy emerytalnej proponujemy zmianę treści ustępu 3, polegającą na dodaniu na końcu przepisu zdania w brzmieniu:

„Wypłata następuje w formie bezgotówkowej na wskazany rachunek płatniczy prowadzony w kraju lub wydany w kraju instrument płatniczy w rozumieniu ustawy z dnia 19 sierpnia 2011 r. o usługach płatniczych”.

Zastosowane sformułowanie jest analogiczne do zmiany zaproponowanej dla art. 40e ust. 11 ustawy systemowej.

8) do art. 113

Zauważamy, że od 1 czerwca 2025 r. nie obowiązuje powołana *ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy* (zastąpiona ustawą z dnia 20 marca 2025 r. o rynku pracy i służbach zatrudnienia, Dz. U. poz. 620).

9) do art. 116

a) do pkt 10

Zgodnie z ujętą w art. 74 pkt 1 lit. b projektu ustawy zmianą brzmienia przepisu art. 4 pkt 19 ustawy systemowej, zawierającego definicję pojęcia „*małżonek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*” („*małżonek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej – osobę będącą małżonkiem albo drugą osobą w związku partnerskim Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, a w przypadku gdy Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej nie ma małżonka ani drugiej osoby w związku partnerskim – inną osobę wskazaną przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.*”) w pojęciu tym zawiera się już „*druga osoba w związku partnerskim*”, wobec czego nie ma potrzeby wyróżniania jej obok małżonka Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej bo zawiera się ona już w desygnacie ustawowego wyrażenia „*małżonek Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*”.

Co istotne, taka redakcja art. 66 ust. 1 pkt 38 *ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych* (dalej: *ustawa zdrowotna*) może rodzić wątpliwość, czy obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego będzie podlegała inna osoba wskazana przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, o której mowa w art. 4 pkt 19 ustawy systemowej, jeżeli nowa redakcja art. 66 ust. 1 pkt 38 ustawy zdrowotnej stanowi tylko o małżonku oraz drugiej osobie w związku partnerskim, „*o których mowa w art. 4 pkt 19 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych*”.

b) do pkt 11

Wyrażenie „*druga osoba w związku partnerskim*” zawiera się, zgodnie z proponowanym brzmieniem art. 4 pkt 19 ustawy systemowej, w pojęciu „*małżonka Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej*”, wobec czego proponujemy rezygnację z dodatkowego wskazania takiej osoby.

10) do art. 220 pkt 3

W dodawanym w art. 84 ustawy o pracowniczych planach kapitałowych w ust. 3 w wyrażeniu „*ograniczenia wspólności majątkowej i między uczestnikiem PPK a jego drugą osobą w związku partnerskim*” należy skreślić literę „i”.

11) do art. 270 ust. 4

W projektowanym przepisie wskazuje się, że koszty Zakładu na realizację zadań związanych z dostosowaniem systemów teleinformatycznych w zakresie koniecznym dla wprowadzenia zmian wynikających z projektu zostaną ujęte w wydatkach budżetu państwa w cz. 73-ZUS. Proponujemy, żeby powyższe koszty zostały uwzględnione w odpisie na Zakład z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

3. Uwagi ogólne do projektów ustaw

1. Niektóre ustawy zmieniane projektem ustawy – Przepisy wprowadzające ustawę o związkach partnerskich wymagają dostosowania do brzmienia *ustawy z dnia 26 lipca 2024 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1243):
 - w *ustawie z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych* (Dz. U. z 2024 r. poz. 1696) – konieczność zmiany dotyczy art. 27 ust. 3 i 4 (nie dostosowuje ich przepis art. 144 ww. projektu ustawy),
 - w *ustawie z dnia 22 maja 2009 r. o nauczycielskich świadczeniach kompensacyjnych* (Dz. U. z 2025 r. poz. 174) – konieczność nowelizacji dotyczy art. 17 ust. 3 i 4 (nie dostosowuje ich art. 148 ww. projektu ustawy).
2. Wejście w życie ustawy o związkach partnerskich będzie rodziło konieczność nowelizacji przepisów *rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 11 października 2011 r. w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe*, w zakresie postępowania o przyznanie renty rodzinnej dla osoby po ustaniu związku partnerskiego w następstwie śmierci osoby, z którą była w tym związku.
3. Projekt ustawy wprowadzającej ustawę o związkach partnerskich w art. 76 pkt 8 wprowadza zmiany do art. 77 ustawy emerytalnej, który normuje prawo ubezpieczonych

do zasiłku pogrzebowego. Projektowany przepis rozszerza określony w art. 77 ust. 2 ustawy emerytalnej katalog członków rodziny ubezpieczonego lub osoby pobierającej emeryturę lub rentę, za których przysługuje prawo do zasiłku pogrzebowego.

Zakład wypłaca zasiłek pogrzebowy na wniosek, którego zakres danych jest określony treścią rozporządzenia w sprawie postępowania o świadczenia emerytalno-rentowe. Biorąc pod uwagę powyższe, wdrożenie projektowanych zmian ustawowych wymaga zmiany formularzy wniosków udostępnianych ubezpieczonemu przez Zakład, których zakres danych jest uwarunkowany treścią ww. rozporządzenia. Z tego powodu konieczne będzie dostosowanie norm powyższego rozporządzenia w przedmiotowym zakresie.

4. Projekt ustawy wprowadzającej ustawę o związkach partnerskich w art. 79 wprowadza zmiany w art. 32 *ustawy z 25 czerwca 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa* (dalej: „ustawa zasiłkowa”), tj. doprecyzowuje szczególne warunki nabycia prawa do zasiłku opiekuńczego zawarte w art. 32 ust. 1 pkt 1 lit. b i c oraz pkt 2b lit. a i b, dodając – obok małżonka – „drugą osobę w związku partnerskim” oraz rozszerza katalog członków rodziny i dzieci zawarty w art. 32 ust. 2 i 3 ustawy zasiłkowej, na których przysługuje ubezpieczonemu zasiłek opiekuńczy z powodu konieczności osobistego sprawowania opieki.

Zakład wypłaca zasiłek opiekuńczy na wniosek, którego zakres danych jest określony treścią *rozporządzenia Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej z 8 grudnia 2015 r. w sprawie zakresu informacji o okolicznościach mających wpływ na prawo do zasiłków z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa lub ich wysokość oraz dokumentów niezbędnych do przyznania i wypłaty zasiłków*. Biorąc pod uwagę powyższe, wdrożenie projektowanych zmian ustawowych wymagać będzie zmiany formularzy wniosków udostępnianych ubezpieczonemu przez Zakład, których zakres danych jest uwarunkowany treścią ww. rozporządzenia. Z tego powodu konieczne będzie również dostosowanie norm ww. rozporządzenia do przepisów projektowanej ustawy.

5. Zauważamy, że regulacje przewidziane w projektach ustaw będą wymagały wprowadzenia zmian w systemach informatycznych, m. in. w zakresie:

- dodania nowego rodzaju stopnia pokrewieństwa „druga osoba w związku” lub „związek partnerski”;
- umożliwienia dla „drugiej osoby w związku” zbadania prawa, odmowy lub przyznania i wypłaty renty rodzinnej, niezrealizowanego świadczenia, wypłaty jednorazowego odszkodowania, zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego (algorytmy przyznające, przeliczające, odmowne);
- dostosowania decyzji do relacji wynikających ze związku partnerskiego;
- umożliwienia zgłoszenia drugiej osoby w związku do ubezpieczenia zdrowotnego jako „członka rodziny” (zgodnie z projektem członkiem rodziny jest również „druga osoba pozostająca w związku partnerskim”);

- dostosowania dokumentów zgłoszeniowych do ubezpieczenia zdrowotnego, tworzonych w aplikacji;
- dostosowania formularzy wniosków, zawiadomień i oświadczeń podatkowych;
- obsługi prawa i wypłaty zasiłku opiekuńczego oraz pogrzebowego.

Jakkolwiek w aktualnym stanie zaproponowany w projekcie termin wejścia w życie wydaje się być optymalny dla Zakładu, niemniej jednak, z uwagi na stan zaawansowania prac legislacyjnych, postulujemy zapewnienie niezbędnego dla Zakładu *vacatio legis* wynoszącego minimum 12 miesięcy od dnia ogłoszenia.

magdalena.dulinska

Elektronicznie podpisany przez

magdalena.dulinska

Data: 2025.07.21 13:59:02 +02'00'

Mariusz Jedynak

Elektronicznie podpisany przez

Mariusz Jedynak

Data: 2025.08.01 13:44:43 +02'00'